

УДК 371.322+376.66+378.147+617

ДОСВІД НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН НА КАФЕДРІ ЗАГАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

І. М. Гудз, С. М. Геник, Д. С. Михальчук, І. В. Дмитрів, А. В. Симчич
Івано-Франківський національний медичний університет

STUDENTS' STUDY EXPERIENCE ON THE FACULTY OF FOREIGN CITIZENS TRAINING AT THE DEPARTMENT OF GENERAL SURGERY IN THE CONDITIONS OF CREDIT-MODULAR SYSTEM OF EDUCATION

I. M. Hudz, S. M. Henyk, D. S. Myhalchuk, I. V. Dmytriv, A. V. Symchych
Ivano-Frankivsk National Medical University

Проведено аналіз стану вивчення загальної хірургії в Івано-Франківському національному медичному університеті студентами 2 і 3 курсів факультету підготовки іноземних громадян за спеціальностями “Лікувальна справа” і “Педіатрія”. Перехід на систему навчання відповідно до засад кредитно-модульної системи є прогресивним і ефективним, проте зобов’язує зберегти всі позитивні надбання та досягнення в галузі медичної освіти, які здійснено в нашому університеті за 65 років функціонування.

The analysis of study of general surgery at Ivano-Frankivsk National Medical University by students of the 2nd and the 3rd courses of the faculty of foreign citizens training on specialties “Medicine” and “Pediatrics” was performed. Transition to the training system in accordance with the principles of credit-modular system is progressive and efficient, but it is the requirement to preserve the all positive achievements and advances in medical education, which are made in our university during 65 years of its functioning.

Вступ. У зв’язку з вимогами часу світова спільнота робить все більший поступ у напрямку взаємної інтеграції в дуже багатьох аспектах життєдіяльності суспільства. Один з найвагоміших серед них є адаптація та інтеграція в освітній галузі. В Україні, як одній з держав пострадянського простору, наявний унікальний багатовіковий досвід, всесвітньо відомі школи, в яких отримує фахову підготовку величезна кількість учнів, студентів тощо. Тому, рухаючись в напрямку адаптації, інтеграції з європейськими і світовими освітніми закладами, ми зобов’язані зберегти всі позитивні досягнення в галузі освіти і відкинути все, що перешкоджає інтеграційним процесам.

Івано-Франківський національний медичний університет в жовтні 2010 року перетнув 65-літній рубіж у своєму функціонуванні з моменту заснування. Завдяки плеяді визначних постатей (керівників, науковців, викладачів) в університеті сформована високоєфективна система навчання студентів (а сьогодні – ще й післядипломної освіти: магістратура, інтернатура, аспірантура, клінічна ординатура, докторантура, курси тематичного удосконалення, передатестаційні цикли тощо).

Випускники університету працюють як в Україні, так і за її межами. Рівень їхньої професійності, як пра-

вило, завжди є таким, що доводить високу якість освіти, отриманої в нашому ВНЗ. Все це та багато інших факторів визначають необхідність передбачуваної, виваженої і обдуманної поведінки при здійсненні інтеграційних процесів. Перш за все, це стосується переходу на систему навчання відповідно до засад кредитно-модульної системи освіти.

Основна частина. На кафедрі загальної хірургії Івано-Франківського національного медичного університету відповідно до типової навчальної програми здійснюється викладання у студентів 2, 3 і 6 курсів за спеціальностями “Лікувальна справа” і “Педіатрія” медичного факультету (громадяни України) та факультету підготовки іноземних громадян (громадяни інших держав).

Навчальна програма є єдиною як для студентів-українців, так і для студентів-іноземців. Викладання в останніх проводиться протягом останніх 6 років українською, російською і англійською мовами.

Студенти 2 курсу на нашій кафедрі вивчають змістовий модуль “Особливості догляду за хворими хірургічного профілю”, що фактично являє собою проходження практики по догляду за хворими. Модуль в цілому складає 50 годин (2 кредити ECTS). 3

© І. М. Гудз, С. М. Геник, Д. С. Михальчук та ін.

них 27 годин практичних занять та 23 години самостійної роботи. Навчання відбувається в IV (весняному) семестрі.

Поряд з циклом догляду за хворими хірургічного профілю студенти також проходять ще два цикли практики по догляду за хворими – терапевтичного профілю та педіатрії, відповідно, на кафедрах пропедевтики внутрішніх хвороб і пропедевтики дитячих хвороб. Це в цілому складає дисципліну “Догляд за хворими (практика)”.

Студенти 3 курсу під час V (осіннього) семестру на нашій кафедрі вивчають дисципліну “Загальна хірургія з оперативною хірургією та топографічною анатомією” та паралельно проходять змістовий модуль сестринської виробничої практики “Основні обов’язки та професійні дії медичної сестри хірургічного відділення”. Остання, як і практика по догляду за хірургічними хворими, є однією з трьох складових (поряд з циклами сестринської практики в терапії і педіатрії) єдиної дисципліни. Модуль по сестринській виробничій практиці “Основні обов’язки та професійні дії медичної сестри хірургічного відділення” складає 40 годин (1,25 кредиту ECTS), з яких 27 годин практичні заняття та 13 годин самостійної роботи студентів.

За програмою вивчення загальної хірургії в V (осінньому) семестрі студенти вивчають модуль “Введення в хірургію. Невідкладні хірургічні стани. Основи анестезіології і реанімації”. Він складає 82 години (2,5 кредити ECTS), з яких 16 годин лекцій, 36 годин практичних занять та 30 годин самостійної роботи студентів.

Під час VI (весняного) семестру студенти 3 курсу вивчають модуль “Хірургічна інфекція. Змертвіння. Основи клінічної онкології. Курація хірургічних хворих”, закінчуючи цим вивчення дисципліни “Загальна хірургія з оперативною хірургією та топографічною анатомією”. Модуль складає 96 годин (3 кредити ECTS), з яких 14 годин лекцій, 44 години практичних занять та 38 годин самостійної роботи студентів. Всі вищеописані модулі завершуються оцінюванням рівня знань, практичних навичок і вмінь студентів, яке проводиться у вигляді підсумкового модульного контролю.

Студенти 6 курсу вивчають модуль “Симптоми і синдроми в хірургії”, який складається із 4 змістових модулів: з них змістові модулі “Загальні питання хірургії” та “Клінічні прояви хірургічних хвороб” вивчаються на кафедрі загальної хірургії. Це складає 243 години (8 кредитів ECTS) і включає 132 години практичних занять та 111 годин самостійної роботи.

Таким чином, наявні суттєві зміни в навчальній програмі як другокурсників, так і студентів третього

року навчання у порівнянні з навчальною програмою, за якою викладалася дисципліна “Загальна хірургія” до переходу на засади кредитно-модульної системи освіти. Слід проаналізувати всі сторони цього процесу, оскільки викладання у студентів факультету підготовки іноземних громадян доповнюється ще деякими важливими обставинами.

Отже, надбаннями, які вже зарекомендували себе як ефективні, вважаємо такі:

- рейтингова система оцінювання рівня знань студентів;

- збільшення тривалості літніх канікул в зв’язку з проходженням виробничих практик на 2 і 3 курсах під час навчання;

- зростання контролю з боку викладачів за процесом вивчення і засвоєння студентами практичних навичок і вмінь.

Питання, які, на нашу думку, потребують подальшого доопрацювання, є:

- ущільнення навчальної програми та зумовлене ним зменшення часу викладення окремих тематик;

- відсутність лекційних годин на 2 курсі з дисципліни “Догляд за хворими (практика)”;

- ущільнення лекційного матеріалу на 3 курсі з циклу “Загальна хірургія”;

- необхідність оцінювання рівня знань студентів на кожному занятті при проходженні ними виробничих практик зменшує час їхньої практичної діяльності в клінічних відділеннях;

- збільшення кількості нормативних документів, обов’язкових до заповнення;

- поділ етапу оцінювання кінцевого рівня знань студентів з дисципліни “Загальна хірургія” на підсумкові модульні контролю (в кінці V і VI семестрів), що певною мірою розриває цілісність засвоєння студентом дисципліни, яка була раніше при підготовці до одного іспиту. Зважаючи на вищенаведені аргументи, можна підсумувати, що організація підготовки студентів як на виробничих практиках 2 і 3 курсів, так і по циклу “Загальна хірургія” потребує вдосконалення. І обов’язковим є, на нашу думку, зберегти той рівень організації навчання, який був до переходу на засади кредитно-модульного навчання, та сприяти його постійному зростанню.

Надання освітніх послуг для студентів факультету підготовки іноземних громадян на кафедрі загальної хірургії ІФНМУ здійснюється аналогічно, як і для студентів громадян України та у повній відповідності до затверджених державних нормативних документів в цій галузі. Всі необхідні засоби методичного забезпечення педагогічного процесу переведені

на російську і англійську мови, доступні для опрацювання викладачами і студентами. База для проведення оцінювання рівня знань студентів (тести I і II рівня складності, типові і нетипові ситуаційні задачі тощо) також переведена на російську і англійську мови. Вона постійно оновлюється та доповнюється. З метою покращення оволодіння студентами тематичних практичних навичок і умінь для кожної теми заняття (незалежно, чи це виробнича практика, чи заняття з загальної хірургії) викладачами кафедри створені алгоритми практичних навичок і умінь. В них “крок за кроком” описана техніка виконання всіх тематичних практичних навичок.

Аналізуючи підготовку студентів громадян інших держав, вважаємо за необхідне звернути увагу на такі моменти, які потребують доопрацювання:

1. Зважаючи на різну ментальність, традиції, правила поведінки, роботу з іноземними студентами часто необхідно розпочинати з викладання їм правил навчальної дисципліни, форми одягу, правил поведінки, які є єдиними і обов'язковими для всіх, хто працює в клініці.

2. Викладання клінічної дисципліни передбачає тісну співпрацю між викладачем, студентом, пацієнтом та працівниками клініки – іноді не завжди є бажання до такої співпраці з боку пацієнтів чи медперсоналу клініки в силу різних обставин.

3. Як було зазначено раніше, перехід на кредитно-модульну систему навчання зумовив збільшення часу самостійної роботи студентів, і зрозуміло, потребу в знанні ними мови спілкування з пацієнтами та роботи з клінічною медичною документацією – на сьогодні це ще є проблемним питанням, особливо для студентів з англійською мовою навчання.

4. Потребує обговорення і питання викладання лекційного матеріалу для студентів з російською і англійською мовами навчання:

– більшість студентів потребують тезисного подання тексту лекцій на презентаційному матеріалі, оскільки недостатньо володіють мовою, їм важко сприймати текст лекцій на слух та занотовувати його;

– ущільнення лекційного матеріалу, інколи об'єднання тематик двох лекцій (як це було до внесення змін в навчальну програму) в одну не дозволяє в повному об'ємі подати тематичний матеріал за час однієї лекції.

Слід звернути увагу також, на нашу думку, на фактори, які б змогли вирішити багато з наведених вище проблемних питань та вдосконалити і підвищити рівень викладання загальної хірургії.

Насамперед це те, що стандарти навчання повинні бути затверджені державними відомчими органами та єдиними для всіх освітніх закладів того чи іншого профілю, незалежно від його положення на географічній мапі України. Зрозуміло, що ці стандарти мають бути адаптованими до європейських та світових аналогів і мати визнання в цих країнах. Вважаємо за доцільне затвердження (при потребі – розробку і наступне затвердження) єдиних базових підручників та їх переклад на російську, англійську чи іншу мову, тиражування і забезпечення в необхідних кількостях навчальних закладів.

На нашу думку, слід активізувати зусилля в напрямку сприяння держави у започаткуванні виробництва та оснащення медичних закладів освіти уніфікованими, на рівні європейських і світових стандартів, допоміжними засобами навчання – муляжами, тренажерами, фантомами тощо.

Технічні можливості сьогодення, розвиток електронних засобів навчання, зв'язку, Інтернет-ресурсів спонукають перш за все відповідні державні органи, відомства сформувати для всіх медичних навчальних закладів (з їх безпосередньою участю) уніфіковану, юридично і методично обґрунтовану базу електронних адрес, посилань тощо, за якими студенти на будь-якій мові змогли б самостійно отримати необхідну інформацію з будь-якої теми заняття.

В цілому, перехід на навчання за кредитно-модульною системою на кафедрі загальної хірургії Івано-Франківського національного медичного університету вважаємо успішним, рівень надання освітніх послуг не знизився, а навпаки, має тенденцію до постійного зростання.

Висновки: 1. Перехід на кредитно-модульну систему освіти є вимогою часу і невідворотним, проте повинен бути ретельно виваженим і обґрунтованим в кожній зробленій зміні, у порівнянні з попередньою системою навчання.

2. Навчання студентів факультету підготовки іноземних громадян вимагає високого професійного рівня викладачів і постійного його вдосконалення.

3. Організація педагогічного процесу в цієї категорії студентів має свої особливості, на які обов'язково слід звертати увагу та своєчасно вирішувати.

4. В зв'язку з необхідністю постійної самостійної роботи студентів з пацієнтами, роботи з клінічною медичною документацією, починаючи з 2-го року навчання в університеті, потребує подальшого вдосконалення питання оволодіння студентами мовою спілкування пацієнтів та ведення медичної документації.